

Krizová pastorační nabídka 6

Virus nás všech a Kristovo volání

Umírání a smrt byly z naší bezprostřední lidské zkušenosti vytěsňeny do oblasti profesionální péče specialistů. Staly se něčím vzdáleným. Katastrofy, které pozorujeme prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků, z nás nezřídka činí – i proti naší vůli – nezúčastněné pozorovatele. Ztrácíme nevědomky údiv, ostych a stud bezprostředního diváka. Proměnili jsme se mnohdy v nezúčastněné přihlížející, kteří bezostyšně sledují informace nevyžadující odpověď. Svět je plný komentářů a pokynů. Vytratilo se slovo. Katastrofy byly jinde, daleko od našeho světa, který nám podle všeho zajišťoval „bezpečí“. Smrt jsme samozřejmě kolem sebe zachytili, ale svět spotřeby a potěšení dokázal potlačit strach ze smrti v našich srdcích.

Generace našich otců a dědů, usilující o vyjití z nuzných sociálních podmínek života, byla v podstatě úspěšná. Podařilo se jí vybudovat vysoký standard. O něčem podobném se nesnilo ani velmi bohatým lidem středověku a novověku. Délka a kvalita života se relativně zvýšila. Nemůžeme opomenout některé dopady. Prodloužená závislost mladých je dána systémem vzdělávání, a tato podmíněnost se stále prohlubuje. Chybí odvaha k životní volbě, známka zjevné důvěry. Vazby na zdravotní a sociální péči se utužují, mezigenerační solidarita ztrácí smysluplnost. Senior (důchodce, klient) je v kleštích odpovědnosti o vyšší kvalitu života. Jinými slovy: jak pečovat o sebe sama. Stárnutí poznamenané nemocemi mu zabírá stále větší část života. Ztrácí svobodu, když je vehnán laciným trikem předstíraného zájmu, aby kupoval jednou od sedmi do desíti, za dva dny na to od desíti do dvanácti a po týdnu zase jinak.

Současná generace v Evropě od 60. let minulého století svoji revoltu proměnila v povrchní svět konzumu a nezná jiný životní styl. Je plodem rozhodnutí generací předchozích, které svoji svobodnou volbu naplnily dobrovolnou závislostí. Jistě, opakující se hospodářské krize periodicky pohlcují naše materiální zabezpečení. Když jsme se otevřeli nabídkám budoucnosti založené na spotřebě, položili důraz na stále rozšiřující se prostor zábavy a volného času, nechávali pustošit naše tělesné a duchovní síly cestováním, zábavou a spotřebou, přestali jsme pozorovat zatemnění našeho vnímání. Ze svého života jsme vyloučili otazníky a pochybnosti. Strach z budoucna (rozumějme: strach o naši životní úroveň) ovládl naše dosavadní jistoty. Dnes jinak prožíváme večery, cestování, užívání si zábavy a restaurací. Objevili jsme otázky, na které jsme již pozapomněli: co je lidská bezmocnost.

Co se především změnilo? Umírání a smrt, které měly vedlejší roli, byly vytěsňeny mimo naši všednost, do zákulisí. Najednou se ocitají ve středu jeviště. Přestáváme být pouhými diváky, zdá se, že nám byla přidělena role, kterou máme hrát. Chápe se různě. Lidé kupříkladu udávají jeden druhého, když si hrají na strážce veřejného pořádku. Na druhé straně: Nečekaná, nově představená blízkost smrti, konečnost našeho postavení, zpochybnění našeho trvání vyostřují otázku smyslu našeho života. Nucené odloučení od druhých a samota umožňují prohloubit naše tázání a dosáhnout skutečného obrácení. Neutíkáme od tohoto životního pozvání?

Co jsme zjistili? Naše náboženská praxe byla z velké části odzrcadlením stavu společnosti: *konzumace náboženství*, vyjádříme-li to záměrně poněkud s žurnalistickým nádechem, nás ještě neučiní ženami a muži Božími. Naslouchání Slovu, jeho meditace v našich srdcích nás nutí obrátit se k Bohu. Je-li to *všechno Boží* zamýšleno jako obchodnický kalkul, navíc nabízíme-li *ono Boží* formou i obsahem nábožensky motivovaného *neognosticismu* (racionalismus bez vztahu) a *neopelagianismu* (výkonnost bez zohlednění), tento náš lidský odměšek, který nám dává pocit štěstí, působí, že se v naší náboženské praxi míjíme s Otcem,

který nás miluje. Jsme tak závislí na konzumu, že Otec často nemůže překročit naše hranice, ba nemůže vstoupit ani do naší smrti, kterou jsme odevzdali do rukou specialistů. Již čekají, aby se na nás vrhli se svými dotazníky a degradovali naši sdílenou bolest na předmět zkoumání. Ve jménu čeho? Není to snad historická šance ke zbohatnutí projekty, které nemocná společnost nabízí? Stali jsme se klienty nelidského systému, v němž samotní lékaři, zdravotní personál, úředníci, sociální pracovníci vedou každodenní zápas o zachování lidské tváře. Nemohou často pracovat, musí vytvářet zdání.

Kde má křesťan hledat své místo? V ničem jiném, než v pravdivém a upřímném obrácení. Žádná jiná dispozice nás nevytrhne od smrti v osamocení, od smrtící sebestřednosti. Nic jiného nám neotevře dar modlitby v nás. Navíc: vždy nás vede k lidem stvořeným Bohem a jím nade vše milovaným. Obrácení proměňuje naše srdce i mění náš způsob života, uschopňuje k činům spojujícím lidské a božské.

Co ukazuje krize, kterou procházíme? Naše ekonomické modely se musí změnit, včetně našeho uvažování, k čemu má majetek církve (jednotlivých církevních institucí) sloužit na prvním místě. Často je ze všeho zlého, co je mezi námi, obviňována globalizace jako taková. Navykli jsme si již mnoho let přemýšlet, uvažovat a posuzovat význam globálního ve spojení slov *globální* vůči *lokálnímu*. Vyhrocení *globálního pohledu a lokálního nahlížení* si osvojili a stále rozvíjejí mnohé elity. Dokonce hovoří o střetu civilizací a oprávněnosti užívání síly k útokům na druhé, které jsou ospravedlňovány jako preventivní opatření. Moc se stala cestou kýžené prosperity, které otročíme. Hospodářství se vydalo na cestu nespoutaného liberalismu, kde jedinou věcí, na které záleží, je maximalizace zisku. Může si křesťan osvojit tento způsob uvažování a zakrývat jeho běžný smysl zástěrkou *péče dobrého hospodáře*? Nelze přehlédnout jeden sílící trend: globální výrobu přizpůsobit místnímu trhu k dosažení ještě vyšších zisků. Protože malý výrobce nemá šanci proti nadnárodním monopolům, je třeba jej chránit. Dopady toho, co se odehrává v globálním světě, přijímáme vždy s rozlišením. Nemohou způsobit úpadek či rozpad místních kultur a komunit. Odborně hovoříme o *glokalizaci* (kombinace *globálního a lokálního*). Proto je na místě se ptát: Proč dovážet roušky například z Číny, když jsme schopni si je vyrobit u nás? Jistě, můžeme! Ale jaké neskrývané důvody za tím stojí? Lidumilnost komunistické režimy předstírají. Proto právem lidé mají žádat od svých politiků odůvodnění toho, co dělají. Copak se nemůže pandemie stát zástěrkou pro zbohatnutí těch, s nimiž sdílejí své zájmy? Zadlužení vytváří pro příští léta milióny nových budoucích chudých, od kterých se bude požadovat splácení našich dluhů. Dobrý politik je ten, který vidí dále a říká lidem nejen to, co chtějí slyšet: krize, kterou prožíváme, je krizí životního stylu, který nepočítá s Kristovým přícházením. Kdo utíká před soucitem Otce, který posílá Syna, bude pohlčen svou vlastní bezcitností a politickým cynismem – bez ohledu náboženské konfese.

Co je zdánlivým či skutečným rizikem? Křesťan dneška musí odolávat nabízeným *slaměným panákům*, zkreslením, kterým je denně vystavován. Musíme se dobrovolně stávat lacinou reklamou pro mocné tohoto světa? Největší solidární síť na světě, kterou si lze představit, je Evropa se svojí civilizací, která – zdá se – je paralyzována ve svých základech. Nepřichází znovu obludnost účelově interpretovaných národních zájmů, které byly příčinou válek 19. a 20. století? Nevzdáváme se až příliš snadno, když uzavíráme neprodyšně hranice? Zapomínáme na klíč otevírající budoucnost i věčnost: *společně!* Křesťan, který si tolik cení manželského slibu, přece ví zevnitř, co znamená společně v dobrém i zlém! Minulé pohromy zanechaly za sebou v Evropě velmi mnoho mariánských svatyň, morových sloupů a důvěry v přimluvu našich nebeských ochránců. Co zůstane po nás? Jestliže ztrácíme schopnost být solidární s těmi, kteří jsou na tom podstatně hůře, ztrácíme důstojnost před oním budoucím, které se již nyní vtěluje do naší přítomnosti, do našich rozhodnutí. Může se ostatně stát naše

současná zkušenost součástí Kristova těla, určeného pro vzkříšení? Příští generace bude taková, jací jsme nyní my. Věčnost začíná dnes, není neměnná, ale dynamická. Prázdný kostel nehovoří o strachu lidí, nýbrž o tom, co vidí v srdcích svých pastýřů. Jen křesťan formovaný Kristovým přicházením mezi nás může jít proti proudu a požadovat solidaritu severní polokoule s jižní. Copak můžeme nemyslet na celý svět? Kde jinde najdeme Krista v našem životě? Tento svět potřebuje duši, usilovnou práci a odevzdání sebe celého pro dílo, které Duch dává poznat rozlišováním. Koronavirus ukázal papeže Františka jako dar Boží prozřetelnosti, když nám Syn jeho ústy toto stále připomíná. Duše celého světa jsou důležité! Co může být prvním krokem? Krize je vždy předěl: může nás oslabit, nebo přiblížit k sobě samým. Tato krize je zpytováním svědomí v praxi: jaký jsem člověk, křesťan a k čemu jsem volán. Další krok zpytování zahrnuje: jakou vytvářím společnost, společenství a kulturu. Poslední krok zpytování jde ke kořenu věci: jak jsem proniknul velikonočním tajemstvím, Kristovou smrtí a zmrtvýchvstáním, které mohu poznávat jen v jeho stálém přicházení, které se nás ujímá. Jednoduše: čím je plné mé srdce.